

13.11.2024 26. helluntain jälkeisen viikon keskiviikko

Päivän epistola

”Tämän käskyn jätän täytettäväksesi, poikani Timoteus, niiden profeetallisten sanojen mukaisesti, jotka sinulle kerran on lausuttu. Niitä muistaen taistele jalo taistelu ja säilytä usko ja hyvä omatunto! Jotkut ovat sen hylänneet ja ovat haaksirikkoutuneet uskossaan. Näin on käynyt Hymenaiokselle ja Aleksandrokselle. Olen luovuttanut heidät Saatanan kuritettaviksi, jotta he oppisivat olemaan pilkkaamatta Jumalaa. Tahdon, että kun miehet rukoilevat, he kohottavat kätensä rukoukseen puhtain mielin, ilman vihaa ja ilman epäilyä. Samoin tahdon, että naisten kaunistuksena on hillitty esiintyminen, vaatimattomuus ja säädyllisyys – eivät tukkalaitteet, kultakorut, helmet tai kalliit vaatteet, vaan hyvät teot, niin kuin sopii naisille, jotka tunnustavat palvelevansa Jumalaa. Naisen tulee kuunnella opetusta, hiljaa ja kuuliaisena. Sitä en salli, että nainen opettaa, enkä sitä, että hän hallitsee miestä; hänen on elettävä hiljaisesti. Ensinhän luotiin Aadam ja sitten Eeva, eikä petetyksi joutunut Aadam, vaan nainen antoi pettää itsensä ja rikkoi käskyn. Lasten synnyttäjänä hän on kuitenkin pelastuva, jos vain pysyy uskossa ja rakkaudessa ja viettää hillittyä, Jumalalle pyhitettyä elämää.” (1. Tim. 1: 18 – 20, 2: 8 – 15)

Paavali on opettanut oppilastaan Timoteusta. Tässä kirjeessä hän velvoittaa ja valtuuttaa Timoteusta toimimaan opetuksensa mukaisesti: ”Tämän käskyn jätän täytettäväksesi”. Paavali viittaa aiempaan opetukseensa. Timoteuksen tulee säilyttää usko ja hyvä omatunto (vrt. 1. Tim. 1: 5) ollen täydellinen vastakohta väärille opettajille. ”Niiden profeetallisten sanojen mukaisesti, jotka sinulle kerran on lausuttu” viittaa Timoteuksen vihkimiseen (vrt. 1. Tim. 4: 14).

”Hymenaios ja Aleksandros” ovat ”haaksirikkoutuneet uskossaan”. Hymenaioksen parina mainitaan myöhemmin Filetos (2. Tim. 2: 17) Molemmat levittivät väärää oppia. Aleksandros on todennäköisesti kupariseppä, joka toimi Paavalia vastaan (2. Tim. 4: 14). ”Olen luovuttanut heidät Saatanan kuritettavaksi” osoittaa toivoa, että he pelastuisivat (vrt. 1. Kor. 5: 4 – 5).

”Kun miehet rukoilevat, he kohottavat kätensä rukoukseen puhtain mielin, ilman vihaa ja ilman epäilyä.” Käsien kohottaminen Jumalan puoleen osoittaa valmiuden vastaanottaa Jumalan lahjoja. Käsien kohottaminen kuului ensimmäisen vuosisadan jumalanpalvelukseen. Väärrien opettajien kerrotaan esiintyneen sillä tavoin, että oli vihaa ja epäilyksiä (1. Tim: 6: 4; 2. Tim. 2: 14, 23).

Naisten kohdalla Paavali näyttää sallivan ääneen rukoilemisen. Mutta hän on huolestunut siitä, että jotkut heistä näyttävät myös opettaneen ja saarnanneen. Paavalin perustamissa seurakunnissa naisilla oli merkittävä osuus seurakunnan elämässä. He myös opettivat ja saarnasivat (Room. 16: 1 – 3, 7; 1. Kor. 11: 5; 16: 19, Ap.t. 18: 26). Jotkut tutkijat sanovat, että Paavali oli muuttanut tässä kohtaa opetustaan, toiset pohtivat, onko tämän kirjeen (tai tämän kohdan) tehnyt joku Paavalin oppilaista?

Kreikkalais-roomalaisessa filosofiassa kiinnitettiin huomiota vaatteilla koreiluun. Teksti osoittaa, että Timoteuksen johtamissa seurakunnissa oli varakkaita naisia, joilla oli mahdollisuus käyttää kalliita asioita.

Maininta naisten vaikenemisesta jumalanpalveluksissa muistuttaa 1. Korinttolaiskirjettä (1. Kor. 14: 33b – 35), kyseinen kohta voi olla lisäys alkuperäiseen tekstiin. Kirjoittaja puhuu tässä nimenomaan naisten käyttäytymisestä jumalanpalveluksissa, mutta se voi epäsuorasti viitata myös muualla tapahtuvaan käyttäytymiseen.

Kirjoittaja perustelee miehen ylemmyyttä naiseen verrattuna kahdella asialla. Luomisjärjestys mainitsee, että mies luotiin ensin. Toiseksi, lankeemus tuli maailmaan naisen kautta (1. Moos. 3: 13). Paavali kuitenkin Roomalaiskirjessä näkee enemmän Adamin kuin Eevan (Room. 5: 12 – 21), tässä kohdassa tosin syynä voi olla se, että Paavali vertaa tässä Adamia Kristukseen.

”Lasten synnyttäjänä hän on kuitenkin pelastuva” ei ole sovinismia, se pitää lukea oikeassa valossa (1. Tim. 4: 3 – 5). Tuon ajan väärät profeetat kielsivät avioliiton, mutta kirjoittaja toteaa, että avioliitto on hyvä asia. Kirjoittaja näkee Jumalan luoman seksuaalisuuden hyväksi asiaksi. Painopiste on vääriä opettajia vastaan: myös naiset pelastuvat!

Päivän evankeliumi

”Publikaanit ja muut syntiset tulivat Jeesuksen luo kuullakseen häntä. Fariseukset ja lainopettajat sanoivat paheksuen: ”Tuo mies hyväksyy syntiset seuraansa ja syö heidän kanssaan.” Silloin Jeesus esitti heille vertauksen: ”Jos jollakin teistä on sata lammasta ja yksi niistä katoaa autiomaahan, niin totta kai hän jättää ne yhdeksänkymmentäyhdeksän, lähtee sen kadonneen perään ja etsii, kunnes löytää sen. Kun hän löytää lampaansa, hän nostaa sen iloiten harteilleen, ja kotiin tultuaan hän kutsuu ystävänsä ja naapurinsa ja sanoo heille: ”Iloitkaa kanssani! Minä löysin lampaani, joka oli kadoksissa.” Minä sanon teille: näin on taivaassakin. Yhdestä syntisestä, joka kääntyy, iloitaan siellä enemmän kuin yhdeksästäkymmenestäyhdeksästä hurskaasta, jotka eivät ole parannuksen

tarpeessa. ”Tai jos naisella on kymmenen hopearahaa ja hän kadottaa niistä yhden, niin totta kai hän sytyttää lampun, lakaisee huoneen ja etsii tarkoin, kunnes löytää sen. Ja rahan löydettyään hän kutsuu ystävättärensä ja naapurin naiset ja sanoo: ”Iloitkaa kanssani! Minä löysin rahan, jonka olin kadottanut.” Yhtä lailla, sen sanon teille, iloitsevat Jumalan enkelit yhdestäkin syntisestä, joka tekee parannuksen.” (Luuk. 15: 1 – 10)

Tekstimme alussa Jeesus toimii publikaanien ja syntisten parissa. Hän tekee juuri sitä työtä, joka täyttyy Hänen kuollessaan ristillä, Hän tuo pelastuksen mahdollisuuden syntisille. Fariseukset ja lainooppineet moittivat Häntä tällaisesta toiminnasta syntisten kanssa. Jeesus kertoo seuraavat vertaukset opettaakseen heille, mistä on kysymys.

Vertaus kadonneesta lampaasta löytyy myös Matteukselta (Matt. 18: 12 – 14). Jeesus syömässä publikaanien kanssa on myös Matteuksella (Matt. 11: 19).

Vanhassa testamentissa Jumalaa kutsutaan paimeneksi. Tämä koskee niin Israelia yhteisönä (Ps. 78: 52; 80: 2; 100: 3) kuin yksityistä ihmistä (Ps. 23). Myös kadonnut lammas löytyy aiheena Vanhasta testamentista (Ps. 119: 176; Jer. 50: 6; Hes. 34: 5 – 6).

Näissä kahdessa vertauksessa Luukas osoittaa, miten Jumala suhtautuu syntisiin. Fariseukset ymmärsivät, että syntisten kanssa ei pidä olla eikä Jumalan armo vaikuta heihin. Luukas osoittaa, että Jumalan armo rikkoo ihmisten tekemät rajat ja tämä armo osoitetaan sekä miehiin että naisiin. Jumalan armo suuntautuu kaikkiin ihmisiin, jos he sen armon vastaanottavat.

Tämän tekstin keskeisin asia on ilo. Siinä korostuu neljä asiaa. Ensimmäisenä aiheena ovat yleisyys, yhteisö ja pelastus, jotka yhdistyvät toisiinsa. Toiseksi ilon löytämiseksi tarvitaan muutos. Kolmanneksi ilo edellyttää Jumalan iloon osallistumista pelastuksen jakamisessa. Neljänneksi kutsu Jumalan rakkauteen ja iloon tulee Jeesuksen Kristuksen kautta.

Lammas kuuluu eläinkuntaan ja kadonneen lampaan löytymisestä tulee suuri ilo. Kun ihminen, Jumalan kuva, palaa takaisin Jumalan yhteyteen, niin ilo on vielä suurempi. Yhdeksänkymmentäyhdeksän lammasta ei ollut kadoksissa, heitä voi siis pitää vanhurskaina ihmisinä. Jumala paimenena etsii viimeistäkin ihmistä pelastukseen.

Jälkimmäisen kertomuksen nainen voidaan nähdä Jumalallisena Viisautena. Kadonneen hopearahan löytämiseksi huoneesta hän sytytti lampun ja lakaisi huoneen. Tämä voidaan ymmärtää Kristuksen

toimintana ihmisen pelastamiseksi. Lopputuloksena kadonnut löytyy ja hän kutsuu ystäväänsä (taivaalliset voimat) iloitsemaan kadonneen löytämistä.

Näitä kahta vertausta ja niitä seuraavaa vertausta tuhlaajapojasta yhdistää toisiinsa kadonneen löytyminen.